

ÁCS BÁLINT

A kulturális hidegháború múzeuma – A magyarországi Ludwig Múzeum létrejötte és kultúrpolitikai előzményei

A Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum 1989-es átadása óta nemcsak Magyarország, hanem egyben Kelet-Közép-Európa egyik legjelentősebb képzőművészeti intézménye. Irene és Peter Ludwig 30 évvel ezelőtti Budapesten történt múzeumalapítási kezdeményezése egyedülálló volt az egykori keleti blokk országaiban. A Ludwig műgyűjtő házaspár kelet felé történő orientáltsága mögött egyfajta kulturális diplomáciai küldetés húzódott meg, amelynek elsődleges célja a két ideológiatömb között lévő megosztottság enyhítése volt. Habár az 1989-es rendszerváltást követően a múzeum elvesztette eredeti misszióját, közben radikális átalakításokat indított el a hazai művészeti intézményrendszerben. A Ludwig Múzeum által jelentős kortárs és modern művészeti gyűjtemény érkezett az országba, ugyanakkor hosszú évekre elvette figyelmet a vidéki múzeumok gyűjteményi fejlődéséről, az addigi decentralizációra törekvő kultúrgeográfiai folyamatokat megakasztva újra, a főváros felé irányította a művészeti térről való gondolkodást, illetve ellehetetlenítette az akkor folyamatban lévő hasonló, hazai múzeum alapítási kezdeményezéseket. Ennek ellenére a magyarországi művészeti szcéna egyhangúlag támogatta Ludwigék ügyét, hiszen a modern múzeum megvalósításának a terve a 70-es évek óta egyik központi témája volt a művészeti diskurzusnak. Ebből adódóan elmaradtak a szakmai viták, senki nem kérdezett rá arra, hogy milyen szerepet, gyűjtőköri feladatokat kellene betölteni a Ludwig Múzeumnak, a múzeumot miként lehet integrálni a hazai művészeti intézményrendszerbe, vagy éppen Ludwigék terjeszkedése mennyire értelmezhető posztkolonialista attitűdként. Az előadás ebből a történeti és kritikai sűrűsödési pontból indul, és célja a magyarországi Ludwig Múzeum életre hívásának bemutatása a kultúrpolitikai és diplomáciai folyamatok, az akkori múzeumi paradigmák, a hazai kortárs művészet kulturális földrajzának, gyűjteményezési politikájának összefüggésrendszerében. Az intézményesülési folyamatokon túlmenően a következő kérdés körökét szeretném a vizsgálat tárgyává tenni: Van-e a Ludwig Múzeum történetének olyan szegmense, amely a posztkolonialista-szemléletű kritika tárhat fel? A rendszerváltoztatás miként formálta át a múzeum misszióját?